

говорного закрєплення строка виконання кожного окремого зобов'язання та поділ ризиторської послуги на окремі дії, виконані в певний строк, не відповідає природі посередницьких ризиторських послуг і зближує їх з зобов'язаннями по виконанню робіт. Поетапно, проміжне вказання строків виконання ризитором окремих дій (послуг), хоча і є підтверджуючим фактом виконання сторонами взятих на себе зобов'язань, не є позитивною договірною практикою.

Ключевые слова: посередницькі послуги, ризиторські послуги, суттєві умови угоди, строк угоди про надання ризиторських послуг, способи визначення строку угоди про надання ризиторських послуг, виконання угоди про надання ризиторських послуг.

Chmykhov Y.A. The term in the contracts for providing of real estate services

The article investigates the term as contractual condition of the provision of real estate services. The author determined that the indication of the date or an indication of the event, which is associated with the onset of the contract is the definition of the term in ways obligation to provide real estate services. Analyzing these methods of securing contractual terms of providing real estate services, the author summarizes that the definition of the term the provision of real estate services is an important guarantee proper and real implementation by the parties of the contract. Making the transaction real estate is good (beneficial effect) of realtor activity and event on which the terminated contractual relationships between the customer and the executor of real estate services. The practice of contract consolidation period (term) performance of each individual commitment and real estate services division into separate actions performed in a certain period of time does not correspond to the nature of real estate brokerage services and compares them with commitment to perform work. Phased intermediate mentioning the realtor commit certain actions (services), although there is confirming the fact of the parties of their obligations, is not a positive contracting practices.

Keywords: intermediary services, real estate services, the essential terms of the contract, the term of the contract for providing real estate services, methods of determination of the contract on the provision of real estate services, execution of agreement on providing real estate services.

Шищак-Качак О.О.

**ПРАВОВІ АСПЕКТИ УНІФІКАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА В СФЕРІ ЗДІЙСНЕННЯ
ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ**

УДК 342.824

Постановка проблеми. Відсутність цілеспрямованої законопроектної роботи та хаотичне накопичення законодавства протя-

гом тривалого часу в сфері правового регулювання здійснення та захисту прав дітей, зумовило появу таких негативних явищ, як юридичні колізії між нормативно-правовими актами, прогалини в законодавстві, дублювання та застарілість правових норм.

Тому актуальним сьогодні постає питання уніфікації чинного законодавства, тобто приведення його до єдиної впорядкованої системи, усунення розбіжностей і надання одноманітності правовому регулюванню суспільних відносин [1, с.339].

Ступінь наукової розробки. У науковій літературі проблеми ефективного здійснення та захисту прав дітей неодноразово висвітлювали такі вчені, як Ю. С. Червоний, І. В. Жилінкова, З.В.Ромовська, Я. М. Шевченко, М. В. Логвінова, Ж. Л. Чорна, О.І. Карпенко, В. Ю. Москалик та інші.

Проте, попри фундаментальність цих досліджень, питання уніфікації чинного законодавства в сфері охорони дитинства потребує додаткового дослідження у зв'язку із зниженням рівня правової захищеності дітей.

Ця наукова розвідка спрямована на поглиблення аналізу законодавства в сфері здійснення та захисту прав дітей та уніфікації, як ефективного способу його застосування.

Основний матеріал. На сьогодні прийнято чимало нормативно-правових актів, різних за юридичною силою, які в тій чи іншій мірі визначають “основні засади державної політики в сфері охорони дитинства”, механізм “реалізації дитиною її прав” і є “складовою частиною законодавства про охорону дитинства” (ЗУ Про охорону дитинства” від 26.04. 2001 року) [2].

Так, наприклад, тільки законів в сфері правового регулювання здійснення та захисту прав дітей, прийнято близько дванадцяти. Це, зокрема, Закон України: : 1) “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.1991 р. № 875-ХІІ; 2) “Про протидію поширенню хвороб, зумовлених вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ), та правовий і соціальний захист людей, які живуть з ВІЛ” від 12.12.1991 р. № 1972-ХІІ; 3) “Про державну допомогу сім'ям з дітьми” від 21.11.1992 р. № 2811-ХІІ; 4) “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей” від 24.01.1995 р. № 20/95-ВР; 5) “Про охорону дитинства”

від 26.04.2001 р. № 2402-III (далі - ЗУ “Про охорону дитинства”); 6) “Про попередження насильства в сім’ї” від 15.11.2001 р. № 2789-III; 7) “Сімейний кодекс України” від 10.01.2002 р. № 2947-III (далі - СК); 8) “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” від 13.01.2005 р. № 2342-IV (далі – ЗУ “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування ”); 9) “Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей” від 02.06.2005 р. № 2623-IV; 10) “Про дитяче харчування” від 14.09.2006 р. № 142-V; 11) “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту” від 08.07.2011 р. № 3671-VI; 12) “Про протидію торгівлі людьми” від 20.09.2011 р. № 3739-VI.

Враховуючи обсяг досліджуваного матеріалу та вимоги до наукової публікації, зосередимо увагу на аналізі базового і комплексного, на наш погляд, нормативно-правового акту в сфері здійснення та захисту прав дітей, а саме - ЗУ “Про охорону дитинства”.

Провідна роль вищезазначеного нормативно-правового акту підсилюється і правотворчою практикою (позицією законодавця). Оскільки в процесі імплементації норм Європейської Конвенції про контакт з дітьми 2003 р. в національне законодавство, відповідних змін зазнав не СК, як основний кодифікований акт, а ЗУ “Про охорону дитинства” [3].

При дослідженні законодавчих положень доцільно насамперед звернути увагу на наявність прогалин, колізій в правовому регулюванні, дублювання правових норм, які негативно впливають не тільки на якість законодавства, а й ефективність його застосування.

Для прикладу зупинимось детальніше на аналізі декількох основних проблем. Із врахуванням структури ЗУ “Про охорону дитинства”, умовно поділимо правові норми, які визначають та регулюють організаційно-правові питання здійснення та захисту прав дітей та норми, які безпосередньо розкривають зміст та особливості реалізації прав дітей.

В ЗУ “Про охорону дитинства”, зокрема, ст. 5, міститься доволі загальні положення з приводу органів в сфері охорони дитинства. При цьому їх повноваження закріплені в різних нормативно-правових актах, що зумовлює появу колізій, суперечностей в правовому регулюванні [2].

Насамперед це стосується правового статусу органів опіки та піклування і служб у справах дітей.

Так, наприклад, відповідно до абз.12 ст.11 ЗУ “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” присутність представника органу опіки та піклування на судових засіданнях є обов’язковою в разі, якщо розглядається справа стосовно дитини або з питань, що зачіпають права дитини, а в абз.8 ст.6 ЗУ “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей” від 24.01.1995 р. зазначено, що судові справи розглядаються за участю представників служб у справах дітей [4; 5].

Відповідно до ст.6 ЗУ “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” за умови втрати дитиною батьківського піклування відповідний орган опіки та піклування (виділено авт. – О. Ш.-К.) вживає вичерпних заходів щодо влаштування дитини в сім’ї громадян України - на усиновлення, під опіку або піклування, у прийомні сім’ї, дитячі будинки сімейного типу. У разі відсутності відомостей про батьків та родичів дитини, залишеної в пологовому будинку чи іншому медичному закладі, адміністрацією медичного закладу складається відповідний акт, на підставі якого служба у справах дітей (виділено авт. – О. Ш.-К.) за місцезнаходженням медичного закладу приймає рішення про передачу її на усиновлення після досягнення дитиною двомісячного віку або влаштування під опіку, у прийомну сім’ю, дитячий будинок сімейного типу, до закладу для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (ст.28) [4].

Також не розмежованими на законодавчому рівні залишаються питання повноважень служб у справах дітей міської ради та районної у місті ради.

Окрім того, є органи, правовий статус яких визначається виключно підзаконним нормативно-правовим актом, наприклад, Уповноваженого Президента України з прав дитини [6].

Однак, на нашу думку, без визначення чіткої та однозначної системи органів в сфері здійснення та захисту прав дітей в єдиному нормативно-правовому акті, неможливим буде досягти ефективною реалізації будь-яких законодавчих положень.

Досліджуючи безпосередньо питання прав дітей та особливості їх реалізації, то насамперед слід звернути увагу на рівень правової захищеності деяких категорій дітей.

Сьогодні, у зв'язку з проведенням антитерористичної операції (далі - АТО), появились нові категорії осіб, які потребують відповідного правового захисту, а саме - діти-вимушені переселенці, діти, які перемістились із зони проведення АТО на мирні території без супроводу дорослих, діти – жертви збройного конфлікту [7].

Відповідно до інфографіки Українського інституту дослідження екстремізму: “Діти війни. Наслідки військової агресії. Внутрішньо переміщені особи”, станом на 03.06.2015 р. було зафіксовано 873 816 вимушених переселенців (при цьому за даними ООН – станом на 13.05.2015 – 1 283 700 осіб), з них дітей – 150 481 (17 відсотків). Тобто, 330 дітей ставали вимушеними переселенцями за кожен день військового конфлікту [8].

Однак, правовий статус цих дітей не встановлений в ЗУ “Про охорону дитинства”. Окрім того, не врегульованими на законодавчому рівні залишаються питання процедури документування втрати дитиною батьківського піклування через суто військові причини – полон батьків, зникнення безвісти у зоні збройного конфлікту, поховання батьків неопізнаними тощо [7].

Важливим є також питання правового захисту дітей, які опинилися в “несприятливих та екстремальних ситуаціях”. Відповідно до розділу V ЗУ “Про охорону дитинства”, до числа дітей, які перебувають в несприятливих та екстремальних ситуаціях, належать: діти-сироти; діти, позбавлені батьківського піклування; безпритульні діти; діти-інваліди та діти з вадами розумового або фізичного розвитку; діти, які постраждали внаслідок стихійного

лиха, техногенних аварій, катастроф, хворі на інші невиліковні та тяжкі хвороби; діти, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів; діти-біженці та діти, які потребують додаткового або тимчасового захисту тощо [2].

Насамперед зазначимо, що, окрім вищезазначеної категорії, в чинному законодавстві застосовується також її синонім – “діти, які опинились у складних життєвих обставинах” (абз.7 ст.4 ЗУ “Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей”) [5].

За даними Державної служби статистики України, станом на 01 січня 2013 р. - 31 595 дітей перебували на обліку служб у справах дітей як такі, що знаходяться у складних життєвих обставинах [9,с.331].

Підставами взяття на облік дітей, є: проживання в сім’ї, в якій батьки або особи, які їх замінюють, ухиляються від виконання своїх обов’язків з виховання дитини; скоєння насильства над дитиною, жорстоке поводження з нею або загроза його вчинення; залучення дитини до найгірших форм дитячої праці; систематичне самовільне залишення дитиною місця постійного проживання; переміщення дитини-сироти або дитини, позбавленої батьківського піклування, з тимчасово окупованої території або району проведення антитерористичної операції (п.2 наказу Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 р. щодо порядку ведення службами у справах дітей обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах) [10].

В чинному законодавстві, на жаль, відсутня дефініція та повний перелік вищезазначеної категорії дітей, що в свою чергу, негативно відображається на рівні їх правової захищеності.

Виходячи із дослідження нормативно-правових актів в сфері здійснення та захисту прав дітей, можна помітити, що правовий статус, “дитини, яка опинилась у складних життєвих обставинах”, та, наприклад, дитини-сироти чи дитини, позбавленої батьківського піклування значно відрізняється.

В першу чергу це стосується питань перебування дитини в сім’ї, чи поза нею. Доволі часто, статус “дитини, яка опинилась у складних життєвих обставинах” є передумовою статусу “дитини,

позбавленої батьківського піклування”. За умов ефективної державної політики щодо допомоги сім’ям з дітьми, які опинились у складних життєвих обставинах, можна запобігти багатьом негативним явищам, зокрема, поширенню соціального сирітства в суспільстві.

Відповідно, застосування однієї загальної категорії “діти, які опинилися в несприятливих та екстремальних ситуаціях” є недоцільним. Варто, на нашу думку, розділяти правові аспекти здійснення та захисту прав дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах та дітей-сиріт й дітей, позбавлених батьківського піклування.

Таким чином, навіть на прикладі декількох основних проблем в сфері законодавства про охорону дитинства, можна прийти до висновку про необхідність його реформування шляхом уніфікації в єдиний нормативно-правовий акт.

Така пропозиція була висловлена у 2005 році Ж. Л. Черною в дисертаційному дослідженні на тему: “Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх осіб”. Проте, науковець тоді зазначила тільки те, що доцільно було б прийняти спеціальний нормативний акт – “Закон про права дитини”, розробка якого почалась ще в 1992 році, але так і не знайшла свого втілення [11, с. 13].

Тому ми, погоджуючись із точкою зору Ж. Л. Черної, хочемо зауважити наступне.

У зв’язку з тим, що уже прийнятий ЗУ “Про охорону дитинства”, як базовий нормативно-правовий акт, та враховуючи наявність інших законів в сфері здійснення та захисту прав дітей, вважаємо за доцільне прийняття єдиного кодифікованого акту про права дитини, як оптимальний шлях вирішення проблеми ефективного забезпечення прав дітей.

Адже, відповідно до доктрини права, саме за допомогою кодифікації можливо не тільки впорядкувати нормативно-правовий масив, усунути наявні суперечності, уніфікувати правовий категоріальний апарат, забезпечити єдність термінологічно-мовного оформлення законодавчих актів, а й розробити і запровадити нові правові норми та інститути [12, с.321].

Висновки. Враховуючи загальні положення доктрини права, позиції науковців та стан чинного законодавства в сфері здійснення та захисту прав дітей, вважаємо за доцільне здійснення уніфікації останнього та прийняття єдиного кодифікованого акту про права дитини.

Тільки за допомогою приведення нормативно-правових актів в єдину впорядковану систему можливим буде усунути прогалини, розбіжності в правовому регулюванні та підвищити рівень правової захищеності однієї з найбільш вразливих категорії суб'єктів суспільних відносин – дітей.

1. Пархоменко Н. М. *Гармонізація законодавства України з європейським та міжнародним правом: методи, етапи, види* / Н. М. Пархоменко // *Часопис Київського університету права*. - 2012. - № 1. - С. 338-343. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2012_1_86.pdf.
2. *Про охорону дитинства* : Закон України від 26.04. 2001 року № 2402-III // *Відомості Верховної Ради України*. – 2001. - № 30. – Ст. 142.
3. *Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення захисту прав дітей* : Закон України від 21.05.2009 № 1397-VI // *Відомості Верховної Ради України*. – 2009. - № 41. – Ст. 596.
4. *Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина за 2015 [Електронний ресурс]* . – Режим доступу : http://www.ombudsman.gov.ua/files/alena/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_2015_10b.pdf Дата доступу : 03.09.2015
5. *Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування* : Закон України від 13.01. 2005 року № 2342-IV // *Відомості Верховної Ради України*. – 2005. - № 6. – Ст. 147
6. *Питання Уповноваженого Президента України з прав дитини, Положення про Уповноваженого Президента з прав дитини* : указ Президента України від 11 серпня 2011 р. N 811/2011. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/811/2011> Дата доступу : 03.09.2015
7. *Кількість дітей, які втратили батьківське піклування зростає, але офіційна статистика говорить протилежне [Електронний ресурс]* . – Режим доступу : http://sirotstvy.net/ua/press_centre/news/1770.html Дата доступу : 03.09.2015

8. *Діти війни. Перші дослідження та прогнози [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://sirotstvy.net/press_centre/news/1885.html?pg=0 Дата доступу : 03.09.2015*
9. *Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина за 2014 [Електронний ресурс].–Режим доступу: http://www.ombudsman.gov.ua/files/Dopovidi/dopovid_2014b.pdf. с. 331 Дата доступу : 03.09.2015*
10. *Порядок ведення службами у справах дітей обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах : наказ Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 № 27 // Офіційний вісник України. – 2014. - № 18. – Ст. 197*
11. *Чорна Ж.Л. Цивільно-правовий захист майнових прав та інтересів малолітніх і неповнолітніх осіб : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 “Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право” / Ж. Л. Чорна ; - М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. - Л., 2005. - 17 с.*
12. *Загальна теорія держави і права : підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / [Цвік М. В., Ткаченко В. Д., Богачова Л. Л та ін.] ; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. – Х. : Право, 2002. – 432 с.*

Шишак-Качак О. О. Правові аспекти уніфікації законодавства в сфері здійснення та захисту прав дітей.

Стаття присвячена дослідженню чинного законодавства в сфері здійснення та захисту прав дітей та уніфікації, як ефективного способу усунення прогалин, розбіжностей в правовому регулюванні. Шляхом порівняльного аналізу норм Закону України “Про охорону дитинства” та інших провідних нормативно-правових актів, автор приходить до висновку про доцільність прийняття єдиного кодифікованого акту про права дитини.

Ключові слова: уніфікація, охорона дитинства, орган опіки та піклування, служба у справах дітей, діти, які опинились в складних життєвих обставинах

Шишак-Качак О. О. Правовые аспекты унификации законодательства в сфере осуществления и защиты прав детей.

Статья посвящена исследованию действующего законодательства в сфере осуществления и защиты прав детей и унификации, как эффективного способа устранения пробелов, разногласий в правовом регулировании. Путем сравнительного анализа норм Закона Украины «Об охране детства» и других ведущих нормативно-правовых актов, автор приходит к выводу о целесообразности принятия единого кодифицированного акта о правах ребенка.

Ключевые слова: унификация, охрана детства, орган опеки и попечительства, служба по делам детей, дети, которые оказались в сложных жизненных обстоятельствах

Shyschak-Kachak O. Legal aspects of unification of the legislation on realization and protection of children's rights

The article investigates the current legislation in the field of children's rights and protection and harmonization as an effective way to address the gaps, differences in legal regulation. Through a comparative analysis of the Law of Ukraine «On Protection of Childhood» and other leading regulatory legal acts, the author finds the feasibility of adoption of the single codified Act on the Children's Rights.

The lack of targeted drafting legislation and its chaotic accumulation in the field of legal regulation and implementation of children's rights, led to the emergence of such negative phenomena as legal conflict between normative legal acts, legislative gaps, duplication and outdated law.

At the moment there is problematic legal status of the guardianship and care services for children, Commissioner of the President of Ukraine on children's rights; children of IDPs, children who find themselves in difficult circumstances, children deprived of parental care.

Even taking into account example of several major problems in the area of legislation on child protection, we can come to the conclusion of the need to reform it through unification into a single legal act.

It is impossible to fully streamline existing legislation, to eliminate existing contradictions between the rules of law, to ensure the unity of terminology legislation and to develop and introduce new legal norms and institutions through codification.

The adoption of a single codified Act on the Rights of the Child - is the best way to solve the problem of effective implementation children's rights and improving their legal protection.

Keywords: standardization, protection of children, the guardianship authority, services for children, children who find themselves in difficult circumstances